

Laste vaimse tervise edendamine 2013

Ühiselt koos tegutsedes õpime üksteisega arvestama ja üksteist toetama

Koostaja: vanemõpetaja **Viive Essa, Pirita Lasteaed**

Teemad

Suhtlemis- ja kuulamisoskuse arendamine; loova mõtlemise toetamine; enesekindluse arendamine; üksteise toetamine.

Taustinformatsioon

Inimese üheks väärtuslikuks omaduseks on hea suhtlemisoskus, mis eeldab head kuulamisoskust, üksteise mõistmist, ergutab loovat mõtlemist ja muudab inimest enesekindlamaks. Iga inimene on eriline. Kõigil on oma iseloomulik karakter ning tugevamad ja nõrgemad küljed. Hea suhtleja saab hakkama. Koostööd tehes täiendatakse ja toetatakse üksteist.

Tegevuse eesmärgid:

- suhtlemisoskuse vajalikkuse mõistmine;
- kuulamisoskuse pidev arendamine;
- loovale mõtlemisele ergutamine;
- arusaamine üksteise toetamise ja üksteisega arvestamise olulisusest.

Tulemused lapsest lähtuvalt:

- laps mõistab, et hea suhtlemisoskusega on kergem soovitud saavutada;
- laps oskab teisi (ära) kuulata;
- laps mõtleb loovalt ja julgeb oma ideid välja pakkuda;
- laps toetab teadlikult kaaslast ja arvestab teistega;
- laps saab juurde enesekindlust.

Osalenute vanus

6–7-aastased, 8–20 last.

Tegevuse integreeritus teiste õppe-ja kasvatustegevuse valdkondadega

Tegevused integreeriti järgmiste valdkondadega: keskkond ja mina; keel ja kõne; matemaatika; kunst; liikumine; muusika.

Läbiviidud tegevuste kirjeldus

ERILISED JA EDUKAD FIRMAD

Õpetaja jagab lapsed (võimalusel nelja võrdsesse gruppi) nii, et gruppidesse satuksid erinevate võimete ja karakteritega ning erineva enesekindlusastmega lapsed. Iga grupp saab firma, millele tuleb firmasiseselt välja mõelda nimi, logo, tegevusala või tootmine ja valida firma juht. Firmale nime, tegevusala ja juhi leidmine eeldab suurt koostööd, üksteisega arvestamist ning üksteise toetamist.

Firmasisene nõupidamine

Variant 1. Spordiriiete kavandamine

Vahendid: paber, joonistusvahendid, kustutuskumm

Õpetaja annab vihje, millega võiksid firmad tegeleda. Näiteks on tegemist õmblusfirmadega, mis peaksid disainima Eesti sportlastele olümpiamängudeks riideid. Lapsed mõtlevad oma õmblusfirmale teemakohase nime, logo ja disainivad paberil sportlastele riided. Firmasiseselt otsustatakse, kes keskendub logo tegemisele, kes mõtleb välja avatseremoonia rõivad, kes erinevatele võistlejatele spordidressid. Eelnevalt on õpetaja lastele selgitanud mõisteid, mis võiksid selgitust vajada.

Kui lapsed on oma ülesannetega valmis saanud, siis tutvustab iga õmblusfirma kordamööda oma firmat ja esitleb spordiriideid, mis on mõeldud Eesti sportlastele. Põhjendatakse spordiriiete värvivalikuid, tegumoode jne.

Oluline on see, et firma iga töötaja saaks esitlusel sõna võtta. Kõik ülejäänud kuulavad ja jälgivad esitlust. Kui mõni laps jääb oma osaga esitlusel hätta, siis tulevad talle appi tema töökaaslased samast grupist.

Spordiriided Eesti sportlastele

Variant 2. Mänguasjade valmistamine

Vahendid: plastiliin, voolimispulk, voolimisalus

Lapsed tegutsevad mänguasju tootvates firmades. Iga mänguasjade firma otsustab oma nõupidamisel, milliseid mänguasju ja kellele nad tootma hakkavad. Ühiselt mõeldakse taas firmale nimi ja logo. Kõik voolivad plastiliinist mänguasju, mida pärast hakatakse teistele tutvustama. Mänguasjadele võib panna ka hinnasildid.

Praktilised mänguasjad

Variant 3. Riikide lippude valmistamine

Vahendid: paber, rasva- või akvarellkriidid, harilik pliiaats, kustutuskumm

Lapsed tegutsevad firmades, mis valmistavad maailma riikide lippe. Kogu töö ajal on arvutiekraanilt võimalik lippe näha. Iga laps valib endale meelepärase maa, mille lippu ta hakkab valmistama. Oluline on, et laps püüaks võimalikult täpselt lippu järele teha. Pärast esitletakse lippe gruppide kaupa. Teised üritavad ära arvata, mis maa lipp miski on. Lõpuks pannakse üles lipunäitus, kus lapsed saavad nädala jooksul lippe vaadata ja meelde jätta.

Euroopa riikide lipud

Tervisliku eluviisi propageerimine on tänapäeval väga aktuaalne. Anname ka lastele võimaluse välja pakkuda oma nägemust sellel teemal.

Variant 4. Spordivõimaluste reklaamimine

Vahendid: lõikumiseks antud brošüürid või kataloogid, kus reklaamitakse sporti, spordivahendeid, spordiriideid; käärid, liim ja aluspaber

On moodustunud neli reklaamifirmat, kes hakkavad tutvustama sportimisvõimalusi. Grupi juht võtab laualt kinnise ümbriku mingi teemaga (nt tennis, slaalom, korvpall jms), mida tema reklaamifirma reklaamima hakkab. Siis saab iga grupp endale kataloogid ja brošüürid. Kõik grupist hakkavad tegutsema, et kokku panna reklaamplakat, mis tutvustaks täpselt nende pakutavat teemakohast sportlikku tegevust. Kui plakatid on valmis, esitletakse oma reklaamklipp.

Reklaamplakati kokupanemine

Suusareisipaketi tutvustamine

Variant 5. Tervislik toitumine

Iga laps toob kodunt kaasa midagi tervislikku. Nendest toitudest tehakse näitus, kus igaüks saab rääkida konkreetse toidu tervislikkusest.

Selliste edukate ja eriliste firmadega on võimalik lihtsalt ja lastele meelepärast ning huvitavalt viia läbi integreeritud tegevusi.

Kaunis ja tervislik tort

VANASÕNADE MÕTESTAMINE

Suhtumine olukorda on sageli olulisem kui olukord ise. Kuidas me suhtume endasse? Kuidas suhtume teistesse? Mida me tunneme ja kuidas me oskame oma emotsioonidega toime tulla?

Suhete parendamiseks kasutame rühmas pidevalt vanasõnu, mis on elutargad mõtteterad ja sageli annavad tunduvalt efektiivsema tulemuse kui lihtsalt manitsemine, selgitamine või noomimine.

Vahendid: kaardid vanasõnadega

Grupi juht (grupe on kolm kuni neli) võtab kaardi vanasõnadega. Selleks on mitu varianti:

- laps võtab kastist huupi;
- laps valib laualt teadlikult endale meelepärase vanasõna, seejärel valmistab iga grupp ette ühe näite, millises situatsioonis või kus see vanasõna kehtib.

Näiteks saab üks grupp vanasõnakaardi „Enne mõtle, siis ütle.“ Kõigepealt tuleb mõelda, kas lastel isiklikult on tuua näiteid oma elust selle vanasõnaga. Kui on, siis mängitakse see ülejäänud lastele ette.

Arutame ka ühiselt, millal on olnud situatsioon, kus enne öeldakse ja tehakse ning alles siis mõeldakse.

Kõige sagedamini kasutatavad vanasõnad kasvatuslikul eesmärgil:

- „Kõik, mis teed, teed endale.“
- „Alati on kaks poolt.“
- „Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad.“
- „Kes teeb, see jõuab.“
- „Tühi kott ei seisa püsti.“
- „Uhkus ajab upakile.“
- „Tee enne, kiida pärast.“
- „Kaks pead on ikka kaks pead.“
- „Julge pealehakkamine on pool võitu.“
- „Said üle koerast, saad üle ka sabast.“
- „Teed head, saad topelt tagasi, teed halba, saad samuti topelt tagasi.“
- „Valel on lühikesed jalad.“

Aastaringne vanasõnade kastike, meisterdanud K. Treulich-Trubetski

TEATRID

Õpetaja jaotab lapsed nelja gruppi, mis muutuvad neljaks teatriks.

Variant 1. Näidendi loomine ja esitamine

Vahendid: minimaalselt vabal valikul (lapsed ise otsustavad)

Teatrile tuleb panna nimi ja valmistada ette üks lühike katkend nn uuest etendusest. Õpetaja jälgib kõrvalt lapsi ja kui mõni näitetrupp ei saavuta koostöös tulemusi või mõned lapsed on väga passiivsed, siis sekkub ning püüab neid järje peale aidata. Igas teatris kujunevad välja lavastajad ja peanäitlejad ning kõrvalosatäitjad. Keegi ei tohiks tunda ennast oma rollis kehvasti. Kui ettevalmistused on tehtud, siis iga teater tutvustab ennast ja oma uut tükki (kellele see etendus on mõeldud ja kus seda mängitakse ning kui palju pilet maksab). Katkend mängitakse teistele ette. Ülejäänud lapsed vaatavad ja kuulavad. Pärast arutatakse, mis kellelgi hästi õnnestus.

Variant 2. Väljendumine pantomiimi kaudu

Vahendid: kaardid, mille peale on kirjutatud kas nimi-, omadus- või tegusõnad

Tegemist on pantomiimteatriga. Iga laps tõmbab endale huupi ühe kaardi ja esitab siis selle pantomiimis. Vaatajad proovivad ära arvata, mida neile näidatakse või öelda tahetakse. Laps saab panna mängu kogu oma loovuse ja kehakeele.

KIRJANDUSSELTSID JA LUULEKLUBID

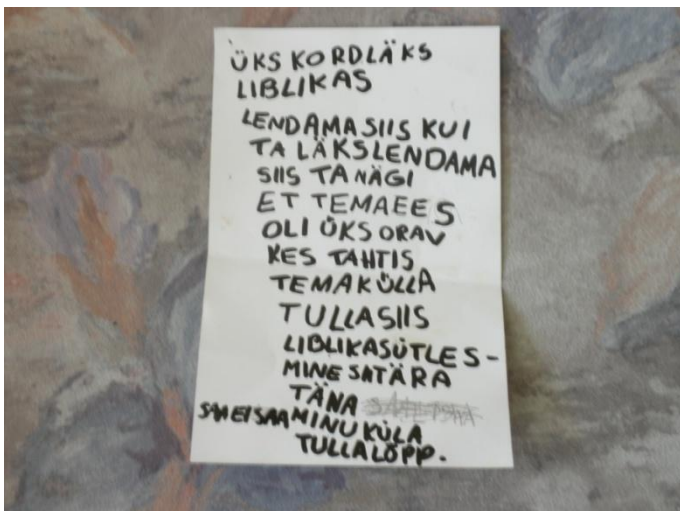
Õpetaja selgitab ja tutvustab, kuidas raamatud poeriulitele jõuavad. Alguse saab raamat autorist, kes mõtleb välja loo, mille siis kirja paneb ning seejärel püüab kirjastustele pakkuda.

Variant 1. Juturaamatute tegemine

Õpetaja jaotab lapsed gruppideks, nii et igasse gruppi sattuks vähemalt üks laps, kellele kirjutamine ei valmista raskusi. Eesmärgiks on grupi liikmetel kokku panna üks jutuke, millest peaks tulema raamat. Lapsed otsustavad grupisiselt, kes hakkab seda kõike kirja panema.

Grupis on kindlasti aktiivsemaid ja passiivsemaid, kuid ega kõikidel inimestel polegi seda nn kirjanduslikku soont. Sellegipoolest saavad kõik ennast tunda grupi täieõiguslike liikmetena, sest kuulamis- ja mittesegamisoskus on samuti head oskused. Eelnevalt on õpetaja selgitanud, et kirjanikud võivad oma jutte, romaane ja memuaare isegi aastaid kirjutada, enne kui need valmis saavad. Antud tegevuse lõppedes ei ole eesmärgiks jutt valmis saada, vaid sellega algust teha. Iga grupp saab võimaluse enda jutukese tutvustamiseks. Otsustatakse, kes kirjutatu ette loeb. Iga grupiliige saab sõna sekka öelda tegelaste, teema, sisu kohta. Eelnevalt mainitakse, kes grupist olid põhilised jutu väljamõtledajad.

Järgmisel korral võetakse raamatu mustand j hakatakse jutukest edasi kirjutama. Kui grupid on oma jutu lõplikult valmis saanud, siis otsustatakse, kes teeb raamatu kaane ja illustreerib või osaleb kujundamisel terve grupp. See jääb iga grupi otsustada. Gruppidele antakse uus kvaliteetne paber, kuhu nad hakkavad puhtalt raamatut ümber tegema. Raamatu köitmiseks kasutatakse klammerdajat. Lõpuks korraldatakse raamatute näitus.

Lühijutt „Tüütu orav“ (mustand)

Variand 2. Luulekoogu koostamine

Iga laps on luuleklubi liige, kes mõtleb välja luuletusi, et siis neid teiste klubiliikmetega jagada. Kui tegevus on individuaalne, siis õpetaja abistab neid lapsi, kes luuletamises või kirjutamises vajavad tuge ja julgustamist.

Luuleraamatu kujundab laps selliseks, nagu ise soovib ja luuletusi võib sinna alati juurde lisada. Grupitööna teevad lapsed ühisluletuse ja kõik aitavad kujundada. Õpetaja võib aeg-ajalt teemasid pakkuda vastavalt õppetegevuste teemadele. Parimaid luuletusi õpitakse pähe ja kantakse erinevatel üritustel ja pidudel ette. Omaloomingulisel luuletusel on väga suur väärtus.

Kaks kevadist luulekogu (mitte veel päris valmis)

Noore luuletaja luulekogu

KOOLID

Variant 1. Liikluskool

Vahendid: liiklusmärgid või liiklusteemalised pildid, paber

Õpetaja jaotab lapsed nelja gruppi, mis muutuvad neljaks liikluskooliks, millele tuleb välja mõelda liiklusteemaline nimi ja kooli lipp või logo.

Lapsed on jaotatud gruppidesse. Iga laps tõmbab pimesi endale kaardi liiklusmärgiga. Seejärel selgitavad grupid kordamööda enda käes oleva märgi tähendust, siis grupp saab otsustada, millist liiklusteemalist situatsiooni hakatakse teistele ette mängima.

Autokool VÄRVILINE AUTO

Variant 2. Matemaatika

Vahendid: paber, kustutuskumm, pliatsid, joonlaud

Iga grupp saab endale erineva teema, mida tuleb teistele ettekandena esitleda. Alguses selgitatakse teemat, siis tuuakse näiteid ja lõpuks esitatakse teistele gruppidele küsimusi. Näiteks saab üks grupp teemaks geomeetrilised kujundid, teine grupp paaris- ja paaritud arvud, kolmas grupp kella tundmise, neljas grupp mõisted „suurem“, „väiksem“, „võrdne“. Kasutatakse neid teemasid, mis on lastel juba õpitud.

Matemaatilised ülesanded

Kasutades erinevaid koole (kunstikool, spordikool, algkool, tantsukool jne), on võimalik käsitleda kõikvõimalikke teemasid.

Läbiviidud tegevuste mõju hindamine

Antud tegevuste mõju laste käitumisele on hinnatud vaatluse ja tähelepanekute alusel.

Muutused rühmas:

- rühm on muutunud kokkuhoidvamaks;
- püütakse teadlikult teisi kuulata ning alles siis oma arvamust öelda;
- lapsed, kes varem alati tahtsid olla esimesed ja mängujuhid, suudavad nüüd anda teistele ka võimalust otsustada ja algatada;
- lapsed, kes varem olid arad ega julgenud teiste ees sõnakestki öelda, on esinemiskrambist üle saanud;
- ei halvustata enam lapsi, kes on teistest kehvemad lugejad, arvutajad, jooksjad või lihtsalt aremad;
- mõistetakse, et hea tulemus tuleb koostöö ja hea suhtlemisoskusega, mitte uhkustamise, ülbuse, nõudmise, karjumise või jõuga.

Kokkuvõte

Eeltoodud näidete põhjal toimub õppetegevus laste jaoks hästi mänguliselt, intensiivselt ja tulemusrikkalt. Teemade valik on lõputu, lastele meeldib kehastuda erinevateks inimesteks. Vabadus mõelda asju välja arendab loovat mõtlemist. Rollimäng aitab õppetööd lasteaias tunduvalt edulisemaks muuta.

Grupp mõtlemishoos